

omanfyri í samband við líkvidatiónir - P/F H fær pening frá P/F A sum vinningsbýti (avgjaldsfritt) og hevar síðani av millumrokningini við P/F H skattafrítt.

Eigarin hevur ræðið á báðum feløg-unum og rekur virksemið eins og áður og fingið pening út skattafrítt. Um eigarin hevði tikið peningin út sum vinningsbýti, hevði hann skula goldið góðar 14 mió. kr. í skatti.

Landið hevði annars møguleikan at krevja avgjald, tá vinningsbýti varð flutt frá P/F A til P/F H. Reglan var sett í lógina fyri at forða skatta-spekulatión, men hetta varð broytt við endurskoðanini av kapitalvinning sskattalógini í mai 2006. Upprunaliga var skatturin 35% og í 2002 lækkaður til 20%, men varð tikin av í 2006.

Útgjald í samband við niðurskriving av partapeningi

Eftir lógini skulu útgjald í samband við kapitalniðurskrivingar skattast sum vinningsbýti, men 1. januar 2003 kom í gildi regla, sum gevur partaeigararum møguleika at søkja Skattaráð Føroya um at fáa niðurskrivingina skattaða eftir reglunum um sølu av partabrøvum og á tann hátt sleppa undan at rinda skatt til landskassan. Lógin hevur ongar nærri ásetingar um treytir til feløgini, sum sækja um at sleppa undan at rinda skatt í samband við kapitalniðurskriving, men í viðmerkingunum til lógina verður sagt, at loyvi kann gevast, um niðurskrivingin er grundað á “felagsins vinnuliga viðurskifti”.

Í døminum niðanfyri er niðurskrivingin 50%, og harvið fær partaeigararin útgoldið 21 mió. kr., og av hesum skulu 7,3 mió. kr. rindast landskassanum í skatti. **Sí dømi 5**

Fæst góðkenning frá Skattaráð Føroya um at viðgera niðurskrivingina eftir reglunum um sølu av partabrøvum slepst undan at rinda avgjald.

Partaeigarar kunnu eisini selja partabrøv til eg­ið felag. Tað vil siga, at partaeigari kann selja partabrøv til felagið, sum hevur útskrivað tey. Sambært lógini skal skattur rindast, men til ber at sækja Skattaráð Føroya um frítøku á sama hátt sum við kapitalniðurskriving.

Er talan um fjalda útlutan ?

Meginreglan er, at partaeigarar rinda 35% í skatti av vinningsbýti, men dømini omanfyri vísa, at eigarar av partabrøvum útvegaði fyri 16. november 2001, møguliga kunnu fáa pening úr feløgum skattafrítt. Orsøkin til, at ein kemur til hesa niðurstøðu er, at ongar neyvar ásetingar eru í lógini, sum forða eigarum av partabrøvum útvegað fyri 16. november 2001 at líkvidera, kapitalniðurskriva og selja til holdingfelag skattafrítt.

Í skattarætti er ein óskrivað regla, sum sigur, at um ongar handilsligar orsøkir liggja aftanfyri, men at avgerðirnar eru framdar við tí fyri eyga at fáa pening úr feløgnum skattafrítt, so hava myndugleikarnir eina generella heimild at meta umskipanirnar ógildugar og krevja skatt av útlutanum.

Ein kann seta spurningin, um talan er um veruliga sølu, tá partabrøv verða seld til eg­ið felag (holding-felag), og eigarin á tann hátt fær

pening út skattafrítt, hóast eigarin framhaldandi rekur virksemið sum áður. Sami spurningur kann setast, tá felag verður líkviderað, og virksemið samstundis verður lagt í annað felag við sama eigara, ið rekur tað víðari, sum um einki var hent.

Møguliga hava myndugleikarnir heimild at koldðoma slíkar umskipanir, um teir meta hetta vera talan um fjalda útlutan og krevja vinningsbýtisskatt, men av tí at ongar verndarreglur eru í sjálvari lógini, og lógin annars tykist greið á økinum, er spurningur, um myndugleikarnir kunnu gera nakað í slíkum føri.

Í hvussu er, eiga myndugleikarnir greitt at melda út, hvussu lógin skal skiljast, og um hetta ikki verður gjørt, so er skjótt til, at siðvenjan innan skatting av kapitalvinningi verður ein onnur, enn myndugleikarnir halda hana vera. Í øðrum londum er vanligt at hava verndarreglur í lógini – m. a. um skatting av holdingfeløgum - sum skulu tryggja, at høvuðs-partaeigarar ikki misbrúka lógina, men hesar tykjast vanta í verandi lóg um skatting av kapitalvinningi, tá tað snýr seg um partabrøv eldri enn 16. november 2001.

Dømi eru um onnur lond, sum hava havt líknandi ásetingar um skatting av kapitalvinningi, men hava drigið í land aftur, tá tað gjørdist greitt, hvørjar avleiðingar hetta hevði fyri samfelagið. Hetta hendi m. a. í Danmark í 1980´unum, tá politik-ararnir varnaðust veikleikar í lógini viðvíkjandi skatting av partabrøvum. Fyri at tippa holini, samtykti Fólka-tingið at broyta lógina afturvirkandi. Vit kenna tað eisini í Føroyum. Í 1990´unum samtykti løgtingið broytingar í táverandi virðisbrævaskattalóg, har vinningsbýti til holdingfelag gjørdist skattafrítt, men fyri at forða skattaspekulatióin, varð lógin seinni broytt. Reglan varð flutt yvir í nýggju kapitalvinningsskattalógina, men í mai 2006 samtykti løgtingið at broyta lógina, so at vinningsbýti til holdingfeløg aftur skuldi verða skattafrítt.

Sum nevnt, so eru tað broytingarnar í lógini í 2002 um líkvidatiónir og avtøku av regluni í 2006 um vinningsbýtisskatt millum feløg, sum eru atvoldin til, at partaeigarar møguliga kunnu sleppa undan skatting, og sum skilst kann talan verða um rættiligar stórar upphæddir. Undir viðgerðini í løgtingunum í 2001 og 2006 varð einki nevnt um, at tillagingarnar í kapitalvinningsskattalógini fóru at hava figgjjarliga ávirkan fyri landskassan ella samfelagsbólkar.

Avleiðingar fyri vinnulívið

Ilt er at siga, í hvønn mun partaeigarar hava troytt møguleikarnar í lógini at fáa pening út uttan at rinda avgjald til landskassan. Tað eru ábendingar um, at nógv feløg eru umskipað seinnu árin, sum kunnu hava gjørt hetta av skattatekniskum orsøkum. Í fyrispurningi á tingi fyrst í 2007 var upplýst, at síðani 1. januar 2004 vóru 114 feløg, sum høvdu niðurskrivað partapeningin og 117 vóru líkviderað. Fleiri feløg hava gjørt hetta fyri at endurskapa eginognina, og onnur send til avtøku vegna insolvens, men tað er sannlíkt, at tað eisini eru feløg, ið hava gjørt hetta av skattligum orsøkum. Nevnast kann eisini, at dømi eru um feløg, sum eru

lýst at fara í solventa líkvidatión, ið hava rættiliga stórar upphæddir á líkvidatiónskontuni.

Hetta við at heva pening skattafrítt er sum nevnt einans galdandi fyri partabrøv eldri enn 16. november 2001. Eftir gomlu lógini hevði hetta ikki borið til (sí dømi nr. 1) og heldur ikki í nýggju lógini fyri partabrøv útvegað eftir 16. november 2001.

Lógin sigur eisini, at eigarar av partabrøvum eldri enn 16. november 2001 kunnu velja nýtt skattligt útveganarvirði pr. 31. desember 2006. Hetta merkir, at øll partabrøv fyri 16. november 2001 skulu virðismetast av nýggjum til virðið í handli og vandli pr. 31. desember 2006, íroknað goodwill. Um vit siga, at munurin millum upprunaliga útveganarvirðið og nýggja virðið pr. 31. desember 2006 er 1 mia. kr., so kunnu partaeigarar í prinsippinum fáa 1 mia. kr. út uttan at gjalda nakað til landskassan. Um vit ímynda okkum, at eitt felag við 100 mió. kr. í eginogn verður sent í solventa líkvidatión, so fáa partaeigarnir 100 mió. kr. út og landskassin einki. Sama er galdandi, um felag verður kapitalniðurskrivað ella selt holdingfelag. Skattafrítøkan í samband við kapitalniðurskriving er tó treytað av góðkenning frá Skattaráð Føroya.

Nevnast kann eisini, at um eigari av gomlum partabrøvum fylgir andanum í lógini og útlutar vinningsbýti á vanligan hátt, so skal rindast avgjald til landskassan, men um felagið verður líkviderað, kapitalniðurskrivað ella partapeningurin seldur holdingfelag, so skal møguliga einki gjaldast. Hetta kann gera, at lógin eggjar partaeigarum at troyta nevndu møguleikar, meðan høvið býðst, heldur enn at gjalda vinningsbýti á vanligan hátt og rinda 35% í skatti.

Ein avleiðing av hesum er, at ætlanirnar hjá partaeigarum at heva pening úr vinnuni verða framskundaðar. At partaeigarar heva pening úr feløgnum á henda hátt, hevur óhepnar avleiðingar fyri føroyska samfelagið, tí við hesum fer peningur frá vinnulívinum yvir í privatisferina, og harvið økist skuldin í vinnuni. Trupult verður eisini at fáa rentabilitet í vinnuna, tí skuldin økist, uttan at nýggjar løgur verða gjørdar, og hetta ger tað torførari hjá vinnuni at endurnýggja seg og standa seg í krepputíðum, og hetta er til skaða fyri føroyska samfelagið. Nevnast kann í hesum sambandi, at Búskaparráðið hevur í sínum seinastu frágreiðingum víst á, at skuldin í vinnulívinum er økt munandi seinastu árin.

Hvat siga myndugleikarnir?

Tað ber ikki til at fáa greitt svar frá myndugleikunum, um peningur verður fluttur frá vinnuni til partaeigarar skattafrítt. Útsagnirnar geva tó ábending um, at teir meta lógina vera tryggja, og at tað ikki ber til at fáa pening skattafrítt – heldur ikki frá partabrøvum eldri enn 16. november 2001. Fyri einum ári síðani upplýstu myndugleikarnir, at teir fylgdu gongdini og vóru farnir undir átøk á skattaøkinum fyri at kanna, um hald var í tíðindunum um, at peningur varð tikin úr feløgum skattafrítt. Teir vísti eisini á, at krøv vóru sett móti partaeigarum, og at okkurt mál var í Føroya Kærustovni.

Dømi 1:	P/F A	Útlutan	P/F A
Materiell ogn	20.000.000		20.000.000
Innistandandi	24.000.000	-22.000.000	2.000.000
	44.000.000	-22.000.000	22.000.000

Partapeningur	1.000.000	0	1.000.000
Framflytingar v.m	41.000.000	-22.000.000	19.000.000
Eginogn	42.000.000	-22.000.000	20.000.000
Skuld	2.000.000		2.000.000
	44.000.000	-22.000.000	22.000.000

Dømi 2:	P/F	Søla	P/F líkvidatión	Reguleringar	At útgjalda
Materiell ogn	20.000.000	-20.000.000	0	0	
Innistandandi	24.000.000	20.000.000	44.000.000	-2.000.000	42.000.000
	44.000.000	0	44.000.000	-2.000.000	42.000.000

Eginogn	42.000.000		42.000.000	0	
Skuld	2.000.000		2.000.000	-2.000.000	
	44.000.000	0	44.000.000	-2.000.000	

Dømi 3:	P/F A	Vinnings-býti	P/F A
Materiell ogn	20.000.000		20.000.000
Innistandandi	24.000.000	-1.000.000	23.000.000
	44.000.000	-1.000.000	43.000.000

Partapeningur	1.000.000		1.000.000
Framflytingar v.m	30.000.000	-1.000.000	29.000.000
Eginogn	31.000.000		30.000.000
Skuld	2.000.000		2.000.000
	33.000.000	-1.000.000	32.000.000

Dømi 4:	P/F A	P/F H
Materiell ogn	20.000.000	0
Partabrøv	0	42.000.000
Innistandandi	24.000.000	125.000
	44.000.000	42.125.000
Eginogn	42.000.000	125.000
Skuld	2.000.000	42.000.000
	44.000.000	42.125.000

Dømi 5:	P/F A	Niðurskr. partapening	P/F A
Materiell ogn	20.000.000		20.000.000
Innistandandi	24.000.000	-21.000.000	3.000.000
	44.000.000	-21.000.000	23.000.000

Partapeningur	1.000.000	-500.000	500.000
Framflytingar v.m	41.000.000	-20.500.000	20.500.000
Eginogn	42.000.000	-21.000.000	21.000.000
Skuld	2.000.000		2.000.000
	44.000.000	-21.000.000	23.000.000

Í mai 2010 kom Taks við tíðinda-skrivi um úrslitið av kanningin. Har var m. a. sagt, at teir høvdu hækkað kapitalvinningsinntøkuna hjá borgarum við ca. 30 mió. kr., og skuldi hetta givið landskassanum ca. 10 mió. kr. Tað kom eisini fram, at hækkingarnar høvdu samband við vanligar borgarar, sum høvdu keypt og selt partabrøv. Einki var nevnt um høvuðspartaeigarar – líkvidatiónir, kapitalniðurskrivingar og sølu til holdingfeløg.

Myndugleikarnir hava roknskapirnar og uppgerðirnar yvir skattligu útveganarvirðini á gomlu partabrøvunum pr. 31. desember 2006 og umskipanirnar av partafeløgum og hava tí svar upp á, um partaeigarar fáa pengar út skattafrítt - og hvussu stórar upphæddir kunnu hevast á henda hátt.

Ein av meginreglunum fyri innkrevjing av skatti er, at gjaldast skal eftir førimuni, og at býtið av samfelagsins ognum skal vera rættvís. Í Føroyum hava vit progressivan skattastiga, har háinntøkur verða harðari skattaðar enn láginntøkur. Eitt nú skal løntakari,

sum forvinnur kr. 300.000, rinda nærum helmingin í skatt, men so er tað spurningurin, um ávís útgjald frá partafeløgum eru undantikin skatting. Sum áður nevnt, hevur landskassin veitt lán fyri stórar upphæddir til vinnuna í samband við skattakredittir. Ein av uppgávnunum hjá myndugleikunum er, at tryggja, at landskassans ognir verða umsitnar rættvíst og ábyrgdarfult, og hetta er eisini galdandi fyri útistandandi skattakredittir. Myndugleikarnir hava eisini skyldu at gera greiðar lógir og reglur á øllum økjum – eisini skattalógir - og tryggja, at ásetingarnar eru rimiligar og rættvísar, og at til ber hjá vanliga borgaranum at skilja lógartekstin.

Gjøgnumgongdin av reglunum um skatting av gomlum partabrøvum kunnu geva ábending um, at møguliga er veikleikar í lógini, men tað kann eisini verða, at niðurstøðurnar eru skeivar. Tí hevði verið ynskiligt, at myndugleikarnir greiddu frá, hvussu ásetingarnar um skatting av eldri partabrøvum skulu skiljast, so at ivamál kunnu verða beind av vegnum.